

esetekben nem következik be, vagy jogi konstrukcióval akként megy végbe, hogy az alvagyon szempontjából a confusio be nem állottnak tekintetik. Ugyancsak ezen gondolatvilágba tartozik az örökjogi redintegratio, amely ugyancsak a vagyonrészek egymásközötti viszonyát szabályozza, lényegileg egyik vagyonrészt a másik vagyonrész adósává tevén meg. A vagyonrészek külön szemmeltartása szólal meg Grosschmid azon tételében is, amely azt tanítja, hogy közszerzeményi eszmei haszonélvezője a külön vagyonnak. Az egyes vagyonrészek egymásközötti belső elszámolásának álláspontjára helyezkedik az egyetemleges jelzálogra vonatkozóan jelzálogjogi törvényünk 57. §-a, amelynek világában tehát az egyes jelzálogtárgyak, még ha ugyanazon tulajdonost illetik is meg és így az egyes ingatlanok a közös tulajdonos részvagyonaként jelentkeznek, a jelzálogjogi törvény rendelkezése folytán bizonyos fokig önállósulnak, egymással szemben elszámolási viszonyba kerülnek és mindez megtörténik anélkül, hogy a tételes jog az ilyen módon önállósult vagyonrészeknek ezt az átváltozási folyamatát teljes formai tökélyvel juttatná kifejezésre azaz, hogy az egymással elszámolási viszonyba kerülő vagyonrészeket önálló jogalannyá tenné meg.

A dologi adóssággal terhelt ingatlan szintén ebbeli jellege folytán a teljes vagyontól kikivánkozó, a teljes önállóságot bár el nem érő vagyonrész, amelynek a vagyon egészben való viszonyában az egymásközötti elszámokodás gondolata érvényesülésre kell, hogy jusson. A Kúria elé került tényállás nyers gazdasági eredménye azt mutatja, hogy végső eredményében a dologi adós viselte az ingatlantulajdonost saját személyében is terhelő adóját, illetve hogy az ingatlantulajdonos ettől az adókötelezettség teljesítésétől a dologi hitelező rovására mentesült. Ha a vagyonrészek egymásközötti elszámolásának álláspontja akár annak szokatlansága, akár a jogi kiképzés tökéletlensége miatt nem tetszenék is megfelelő elbírálási alapnak, a megszokottat kedvelő konzervatív szemlélet is nehézség nélkül eleget tehet az igazságérzet azon követelésének, amely a felperes keresetével — nézetünk szerint — joggal szólalt meg és az ingatlantulajdonost azon okból, hogy az adósságtól való mentesülés nyilvánvalóan gazdagodásnak számít, az alapítatlan gazdagodás címén felelteti a dologi hitelező javára.

B. S.

Kinestári pergátló. A magánjognak az a régi büszke tétele, hogy magánjogi viszonylatban a kinestár is a rendes bíróság iurisdictionjának van alávetve, egyre jobban

elhalványul. A tétel a maga elméleti fogalmazásában ugyan semminemű állagsérelmet nem szenvedett máig, de gyakorlati alkalmazásában egyre inkább szűkült az a terület, amelyet a rendes bíróság elé utalt magánjogi viszonyok tekintettek. Nyilván a közigazgatási bírászkodás korlátolt területe és az alsófokú közigazgatási bíróság hiánya növelte meg annak a kérdésnek a jelentőségét, hogy a kincstár elleni ügy a függetlenség attribútumaival felruházott bíróság elé kerül-e, amely a kötött jogszabályok szerint ítél, vagy a bírói függetlenséggel nem rendelkező közigazgatási hatóság elé, amely egyrészt a közigazgatási diskrecionarus elintézés levegőjéhez van szokva, de másrészt nem a felek felett álló bíróként, hanem a kincstár megtestesítőjeként jár el rendelkezéseinél. A bírói függetlenség elismerése rejlik a felek azon eljárásában, hogy a kincstár elleni igényeik érvényesítésével a bíróságokhoz fordulnak. De a kincstár részéről nem a hatásköri jogszabályok iránti tisztelet szüli a bíróságtól való eltávolodási tendenciát. Sajnosan kell megállapítani, hogy bírói gyakorlatunkban egyre több eset kerül felszínre, amikor a bíróság az ügyet közigazgatási útra tartozónak mondja ki és a kincstár pergátló kifogásának helyt ad. Jogalkalmazási szempontból természetesen nem tehető kifogás az ellen, ha a bíróság a pergátló kifogásnak azon alapon ad helyt, mert tételes jogi rendelkezés a peresített igényt közigazgatási útra tereli, itt csak a kormányzatnak a jogállamiság követelményeivel nehezen összeegyeztethető az a tendenciája tehető bírálat tárgyává, hogy a bírói imperiumnak egyre szélesebb mesgyéit elszántja a közigazgatási elintézés javára. A bírói imperiumnak ezen megnyirbálása ellen, sem a mezőgazdasági rendtartás, sem egyéb törvényeink nem adnak orvoslást, és ily adott helyzet mellett fokozottabban ügyelni kell arra, hogy ha a kincstár elleni igény, amely jóformán csak a kincstár gazdasági vállalatai ügyében nélkülözi tisztán a közigazgatási elemet azok a perek, amelyek magánjogi jogcímre vannak alapítva, a bírói hatáskör elől el ne vonassanak. A bírói imperium e tekintetben a felek alkotmánybiztosítékának számít. Épen ezen szempontból öröndetesesen kell regisztrálni fehér hollóként a Kúria P. II. 3433—1930. számú ítéletét, amellyel a kincstár pergátló kifogását elveti azzal az indokolással, hogy a folyamórség kötelékében vállalt szolgálat az állammal ugyan nem magánjogi, hanem közjogi természetű viszonyt teremt és az ebből a szolgálati viszonyból eredő illetmény és ellátási kérdések a vonatkozó törvények szerint a rendes polgári bíróságok hatásköréből kifejezetten is elvonattak, azonban felperesek

kárkövetelést vettek keresetbe az alperes kincstár közegeinek vétkes gondatlansági alapján és a tiltott cselekménnyel okozott kár iránti igény érvényesítése a polgári perútra tartozik annak dacára, hogy a károsító esemény a sértettet folyamóri, tehát közjogi vonatkozású viszonyban érte. A Kúria ítélete helyes jogászai élességgel különbséget tesz a csupán keretül szolgáló közjogi viszony és a kereset jogalapjául érvényesített magánjogi jogcím között és irányadóul nem csupán a keretül szolgáló közjogi viszonyt, hanem a magánjogi jogcímet tekinti. Ez az ítélet megfelel úgy a jogászai logika, mint a jogállamiságra való törekvés eszmei szempontjainak.

B. S.

Megtévesztés a házassági jogban. A Kuria P. III. 182/1930. számú ítéletében, mint a Polgári Jog mult számában bíráló sorok kíséretében B. S. megírta a H. T. 55. §-ában foglalt, a lényeges személyi tulajdonságokra vonatkozó megtévesztés folytán érvénytelenített egy házasságot, mert „a nemi érintkezéssel párosult szerelmi viszony kétségtelenül oly erkölcsi hiba, amely a H. T. 55. §-ában írt lényeges személyi tulajdonságnak a fogalma alá vonható. Ha tehát az alperes előéletének eme körülményeit a felperes előtt szándékosan elhallgatta, úgy ezzel leendő hitvestársát nyilván megtévesztette, mert a házasság keletkezésénél külön kikötés nélkül is lényeges feltétel az, hogy a hitvestársak előlétele a kölcsönös tiszteletnek és becsülésnek — és így magának a házasságnak — a fenntartására alkalmás legyen.“

A Kuria fenti kijelentéseit, elvi általánosságban, helyesnek tartom. A konkrét eset körülményei pontosan az ítéletből ki nem vehetők és így erre vonatkozólag alapos véleményt nyilvánítani nem tudok, egy körülményre, ugyanis arra a módra, ahogy a Kuria a nemi viszonyt bizonyítottának vette, még rátérek.

A H. T. 55. §-a különleges szabályozása a minden ügyletnél megtámadás alapjául szolgáló tévedés és megtévesztés fogalmának. A Magánjogi Törvénykönyv javaslata az ügyleti tévedés és megtévesztés fogalmát az 1002—1007. §-aiban szabályozza. Hogy mikor lényeges a tévedés erre az 1002. §. 2. bekezdése azt mondja: „ha a szerződés tartalmát érintő oly körülményre vonatkozik, amelyet a közfelfogás ily szerződés kötésénél fontosnak tart, ha csak ki nem tűnik, hogy az adott esetben a tévedő fél nem tartotta annak. Más körülményre vonatkozó tévedés akkor lényeges, ha a másik fél felismerhette, hogy a tévedő fél akaratelhatározására döntő hatása van.“ A Javaslathoz ez az általános szabálya a házassági jog különleges sajátosságaival járó módosításokkal a H. T. 55. §-ában említett lényeges személyi tulajdonságok fogalmára is alkalmazandó. Az általános szabály igen helyesen oldja